

עפ"ג 51003/10/14 - מדינת ישראל נגד ראובן אדלרסברג

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 51003-10-14 מדינת ישראל נ' אדלרסברג 24 דצמבר 2014

לפני כב' השופטת גילה כנפי-שטייניץ

כב' השופט ד"ר יגאל מרזל

כב' השופט אריה רומנוב

מדינת ישראל בעניין:

ע"י עו"ד שגיב עוזרי

פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

המערערת

נגד

ראובן אדלרסברג

ע"י ב"כ עו"ד גדעון נחום

המשיב

פסק דין

1. בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט מ' כדורי) הרשיע את המשיב בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש - לפי סעיף 380 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. בגזר הדין הוא השית על המשיב עונש של 250 שעות של"צ. כמו כן הוא הורה על ביטול הרשעתו של המשיב והסתפק בקביעה שלפיה המשיב ביצע את המיוחס לו בכתב האישום. בערעור המדינה לפנינו נטען שיש להשיב את הרשעת המשיב על כנה. מעבר לכך נטען שיש מקום להחמיר בעונש שהושת על המשיב וכדי עונש מאסר שיבצע בדרך של עבודות שירות.

2. כתב האישום (המתוקן) שהוגש נגד המשיב ייחס לו עבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממש וזאת בניסיונות שבהן ויכוח שהתנהל בינו לבין המתלונן, שביקש מהמשיב לחדול מלהשליך אבנים לכיוון ילדיו של המתלונן, הסתיים בכך שהמשיב דחף את המתלונן. כתוצאה מדחיפה זו המתלונן נפל במורד חמש מדרגות ונחבל חבלות של ממש - אדמומיות סביב עין ימין, פצע מעל גבה ימין, אדמומיות בצמוד לאוזן ושפשופים והמטומות בידיו בגין נזקק המתלונן לטיפול רפואי. הצדדים הגיעו להסדר טיעון שלפיו המשיב יודה בעובדות כתב האישום המתוקן, ובית המשפט יפנה אותו לשירות המבחן, ולאחר הגשת התסקיר הצדדים יטענו בנוגע להרשעה כאשר ההגנה תהיה חופשית בטיעוניה והמאשימה תעמוד על הרשעה. עוד הוסכם, שאם התסקיר יהיה חיובי אזי המאשימה תסתפק בעונש של מאסר על תנאי, פיצוי למתלונן וביצוע של"צ מורחב. המשיב הורשע ביום 3.3.2014 בעבירה לפי סעיף 380 לחוק העונשין, בהתאם להודאתו.

3. לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן, גזר בית משפט קמא את עונשו של המשיב. "לא בלי היסוס", כלשונו של בית משפט קמא, הוא קיבל את בקשת המשיב וביטל את הרשעתו. נקבע בגזר הדין ("החלטה"), שמקריאת תסקיר שירות המבחן עולה בבירור שאם הרשעת המשיב תישאר בעינה ייפגע שיקומו של המשיב "באופן חמור

ביותר". צוין בהקשר זה, שהמשיב עבד כמאבטח במשך כ-10 שנים ובעקבות ניהולו של התיק נמנע ממנו לשאת נשק ונמנעה ממנו הלכה למעשה האפשרות לעבוד באופן קבוע. בית משפט קמא ציין שנוכח תקופת התעסוקה הממושכת של המשיב כמאבטח, כישוריו לא יאפשרו לו להתפרנס באפיק אחר. ובהצטרף נתונים אלה למצבו הכלכלי הירוד והמצב הבריאותי של בתו וכן יתר נסיבותיו האישיות - הותרת ההרשעה על כנה תהא פגיעה חמורה ביותר בשיקומו של המשיב. בית המשפט הוסיף וציין, שלא ניתן להתעלם מכך שעל פי עובדות כתב האישום מדובר בתוצאה קשה מן התוצאה שהייתה צפויה ממעשיו של המשיב. העובדות לא מלמדות שהמשיב התכוון לגרום למתלונן את הנזקים החמורים שנגרמו לו. עוד הוסיף בית משפט קמא וציין בגזר הדין, שאכן שירות המבחן לא בא בהמלצה לעניין ההרשעה, אולם כך היה לא בשל אי הפגיעה במשיב כתוצאה מההרשעה או בשל חומרת מעשיו אלא רק בשל כך שנמנע משירות המבחן מלפנות ללשכת הרווחה האזורית. אי קבלת המידע מלשכת הרווחה האזורית, כך נקבע, אינה מצדיקה את הרשעת הנאשם על התוצאות הכרוכות בכך.

4. עיינו במכלול החומר שלפנינו ושמענו בהרחבה את טענות ב"כ הצדדים. לאחר עיון ושקילה אלה, מסקנתנו היא שדין הערעור להתקבל במובן זה שרכיב ביטול ההרשעה בגזר הדין יבוטל. עם זאת, לא מצאנו מקום להחמיר בעונש שהוטל על המשיב כדי הטלת מאסר שירוצה בעבודות שירות. נסביר:

5. לא היה חולק לפנינו על כך שביטול הרשעה הוא חריג ו"וצא דופן" - חריג שצריכים להתקיים תנאים מסוימים ומוגדרים כדי להחילו (ראו ע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל**, פ"ד נב(3) 337 (1997)). השאלה היא אם תנאים אלה התקיימו במקרה שלפנינו.

6. חלק מרכזי מן המחלוקת בין הצדדים בעניין זה, נגע לתשובה לשאלה אם אכן צפויה פגיעה חמורה בשיקומו של המשיב ובאפשרויות התעסוקה שלו, כתוצאה מהותרת ההרשעה על כנה. אכן, הטענה העובדתית, שלפיה המשיב אכן עסק באבטחה במשך 10 שנים קודם להליך שהתנהל בבית משפט קמא; ותוך שכתוצאה מהליך זה הוא נאלץ להפסיק עבודתו זו ורישיון נשק שהיה בידי כביכול נלקח ממנו - לא בוססה ראייתית לפני בית משפט קמא. לא הובאו ראיות מטעם המשיב - לא לרישיון הנשק שאחז בו כביכול; לא לתקופת עבודתו הממושכת כדי כ-10 שנים באבטחה; ולא להפסקת עבודתו זו בשל ההליך שהתנהל בבית משפט קמא. אין גם ראיות לעניין השלכת ההרשעה על האפשרות לעסוק כמאבטח בעתיד. כבר צוין בפסיקה שיש להתייחס בנדון לנזק מוחשי-קונקרטי שעלול להיגרם "ואין להידרש לאפשרויות תאורטיות" (רע"פ 9118/12 **פריגין נ' מדינת ישראל** (1.1.2013); רע"פ 2180/14 **שמואלי נ' מדינת ישראל** (24.4.2014); רע"פ 7224/14 **פרנסקי נ' מדינת ישראל** (10.11.2014)). הנטל בנדון הוא על הטוען לאי הרשעה (ראו למשל רע"פ 4070/14 **פלונית נ' מדינת ישראל** (17.6.2014); ע"פ 5985/13 **אבן נ' מדינת ישראל** (2.4.2014)). על פניו די אפוא בחסרים ראיתיים אלה כדי להביא לקבלת הערעור.

7. אך אפילו אם היה מקום לראות בנטען עובדתית מפי המשיב לגבי הנזק שעלול להיגרם לו בהרשעה, בהמשך לתסקיר שירות המבחן שאימץ טענות אלה של המשיב, הרי שעדיין הנסיבות הן כאלו לדעתנו שיש בהן להביא לקבלת הערעור ולהשבת ההרשעה על כנה.

8. כך הדבר, שכן קיימים בנסיבות המקרה נתונים משמעותיים שדי היה בהם כדי להביא לדחיית בקשת המשיב בבית משפט קמא לבטל את הרשעתו וכדי התערבות בית משפט זה כערכאת הערעור ברכיב זה שבגזר הדין. נציין תחילה, ששירות המבחן בתסקיר שהגיש ציין שקיימים קווים אלימים באישיותו של המשיב אשר אין הוא מודע להם. וצוין עוד בתסקיר, שקיימים גורמי סיכון להישנות מעורבות עבריינית. שירות המבחן גם ציין, שהמשיב מתקשה לקחת אחריות על מעשיו ואין הוא מודע לנזקקות הטיפולית שבמצבו. הגם ששירות המבחן ציין גם נתונים לחיוב כגון היעדר דפוסי חשיבה עברייניים וכן סיכוי לשיקום והימנעות מהתנהגות עבריינית, קיים קושי בנסיבות המקרה בהתעלמות מאותם רכיבים משמעותיים בתסקיר שצוינו לעיל והפועלים לחובת המשיב ולחובת בקשתו לביטול ההרשעה. מעבר לכך, שירות המבחן לא בא בהמלצה לעניין ההרשעה. בשונה מבית משפט קמא, ובהתחשב בתסקיר שהוגש, עמדתנו היא שלהיעדר ההמלצה של שירות המבחן היה מקום לתת משקל משמעותי יותר בנסיבות המקרה למרות שטעם הדבר היה היעדר מידע מלשכת הרווחה האזורית. היעדר מידע זה אכן שב ועלה בתסקיר והוביל גם למסקנת שירות המבחן שלפיה שירות המבחן מתקשה להבין את מורכבות המצב בבית בהיעדר המידע. אך מדובר במידע שהמשיב עצמו סירב לקבלתו בידי שירות המבחן. מצב הדברים הוא אפוא לא רק תסקיר שאינו חיובי לגופו של עניין; ולא רק היעדר המלצה לעניין ההרשעה; אלא תסקיר שיש בו עמימות ביחס למצבו של המשיב ומידע שהוא לא מסר או שסירב לאפשר גילוי. הדברים פועלים בנסיבות המקרה נגד עתירתו לכך שההרשעה תבוטל; הרשעה שביטולה מלכתחילה שמור למקרים חריגים. ועל כך ניתן להוסיף, כשיקול נוסף לקבלת הערעור, את חומרת העבירה שהיא עבירת אלימות (לרבות הרקע לביצועה), ואת מהות החבלה וחומרתה שנגרמה למתלונן (ראו והשוו רע"פ 3589/14 לוזון נ' **מדינת ישראל** (10.6.2014)).

9. מטעמים אלה, מצאנו מקום לקבל את הערעור בנקודה זו, להתערב בגזר דינו של בית משפט קמא, ולבטל את החלטתו לבטל את הרשעת המשיב. לא מצאנו, עם זאת, כאמור, מקום להחמיר בעונש שהוטל על המשיב. כך הדבר לא רק בשל התערבותנו בסוגיית ההרשעה (שכפי עמדת שירות המבחן היא עניין משמעותי עבור המשיב שאין לו עבר פלילי); אלא גם בשים לב לעיקרון שלפיו אין ערכאת הערעור ממצה את הדין.

10. הערעור מתקבל אפוא בחלקו, כאמור. בהתאם לכך, וכפי הכרעת דינו של בית משפט קמא מיום 3.3.2014 מורשע המשיב בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש לפי סעיף 380 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. המשיב יתייצב לביצוע השל"צ (כפי תוכנית השל"צ שאושרה בבית משפט קמא בהחלטתו ביום 6.10.2014) ביום 25.1.2015, בתיאום עם שירות המבחן ובפיקוחו.

המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים באמצעות הפקסימיליה (כפי הסכמתם) ותוודא קבלתו בידם; המצאה בהתאם תיעשה גם לשירות המבחן למבוגרים.

ניתן היום, ב' טבת תשע"ה, 24 דצמבר 2014, בהעדר הצדדים.

אריה רומנוב, שופט

ד"ר יגאל מְרזל,
שופט

גילה כנפי שטייניץ,
שופטת

